

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 4

*Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
Європейський вектор розвитку”,
м. Київ, МАУП, 23 травня 2012 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 **ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 4 : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: Європейський вектор розвитку”, м. Київ, МАУП, 23 трав. 2012 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 162 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: Європейський вектор розвитку”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

Н. Н. Юсеф

А. В. Мельніченко

*Ефективність молодіжної політики
та її стратегія у соціально-
економічному та політичному
розвитку України* 101

Н. В. Головач

*Аналіз галузевого стандарту
вищої освіти спеціальності
“Управління персоналом
та економіка праці”* 108

Д. Є. Денисенко

*Вища освіта в Іспанії: зарубіжний
досвід та особливості* 114

Т. О. Костюк

*Забезпечення права на освіту
для національних меншин,
що проживають на території
України* 117

Магеррамзаде Алібала

Саттар огли

*Основні засоби протистояння
фінансовій кризі на національному
і міжнародному рівні* 120

О. М. Масловська

*Роль інтернет-ресурсів
у навчанні студентів
в умовах Болонської системи* 127

І. М. Николин

*Вплив соціально-психологічних
параметрів професійної групи
на становлення особистості
в процесі професійного
навчання* 131

В. В. Баєв

*Формування професійних
компетенцій з менеджменту
якості при підготовці
менеджерів туристичної
індустрії* 137

Л. М. Берестецька

*Тренінгові технології
у бізнес-освіті* 142

Ю. К. Корсак

*Есхатологічний імператив
у модернізації освіти* 145

Павічевіч Крсто

*Особливості проектування
web-орієнтованих педагогічних
програмних засобів для підтримки
практичної діяльності студентів-
математиків* 152

Л. В. Старих

*Інтеграція української вищої освіти
у європейський та світовий
освітній простір* 157

РОЛЬ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 4, 2013, 127–130

У документах ЮНЕСКО технологія навчання розглядається як системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання і засвоєння знань із урахуванням технічних і людських ресурсів та їхньої взаємодії. Існує розгалужена класифікація технологій навчання, яка включає в себе технічні, економічні, соціальні, інформаційні, педагогічні, психологічні та управлінсько-організаційні технології. Ефективність останніх розширює можливості використання усіх інших технологій навчання, тому в цій аналітичній статті розглянуто саме управлінсько-організаційні аспекти використання новітніх технологій навчання в Україні на загальнодержавному рівні.

Метою використання новітніх технологій навчання є підвищення якості й забезпечення доступності освіти на рівні європейських стандартів. Актуальними завданнями на цьому шляху є наступні:

- розвиток системи освіти протягом життя. Одним із ключових напрямків тут постає розвиток дистанційної освіти, доступної

максимальній кількості громадян і здатної забезпечити належну якість освіти;

- інтеграція освіти і науки, що є необхідною умовою забезпечення якості освіти та її живого розвитку;
- вдосконалення системи зовнішнього незалежного оцінювання, спрямоване на забезпечення обох напрямків: якості й доступності освіти.

Звичайно, поза вказаними пунктами залишається багато проблем, які стосуються забезпечення доступності й підвищення якості освіти, проте вони або не належать безпосередньо до сфери технологій навчання, як от автономізація ВНЗ, або стосуються тих аспектів технологій навчання (технічні, дидактичні, психологічні тощо), аналіз яких не входить у наше завдання.

Одним із важливих завдань Болонського процесу є впровадження, розвиток і підтримка системи навчання протягом життя. Ефективним шляхом вирішення цього завдання є широке використання можливостей дистанційної освіти. Це знайшло ви-

дображення у ряді документів, прийнятих у Європі за останнє десятиліття. Зокрема, у Резолюції Ради Європи від 13 липня 2001 р. “Про електронне навчання” [1], перед країнами-учасницями поставлено завдання “використовувати потенційні можливості мережі Інтернет, мультимедійних і віртуальних засобів для більш успішної й швидкої реалізації навчання протягом життя як основного принципу освіти, а також для забезпечення доступу до освіти й підготовки для всіх осіб, зокрема для тих, чий доступ обмежений через соціальні, економічні, географічні або інші причини”. Ще раніше, у січні 1987 р., була заснована Європейська асоціація університетів дистанційного навчання (EADTU) для сприяння співробітництву між європейськими організаціями відповідного профілю. Сьогодні до EADTU входить 21 член від 19 країн, які забезпечують дистанційне навчання більше 2 млн студентів [2]. Вказана тенденція притаманна не лише розвиненим країнам. Цим шляхом ідуть і країни Азії, Африки, Латинської Америки.

Використання електронних технологій у сфері освіти дозволяє значно зменшити витрати на підготовку спеціалістів. За даними ЮНЕСКО, електронне навчання одного студента приблизно втричі дешевше навчання в системі традиційної освіти тієї ж країни [3]. Це дозволяє зменшити навантаження на державний бюджет з одного боку, а з іншого — полегшує отримання освіти представникам соціально уражених верств населення, а також особам з особливими потребами. Крім того, гнучкість

електронного навчання, можливість працювати в асинхронному режимі й різноманітні методики представлення навчальних матеріалів імпонують дорослим студентам, які не мають можливостей увесь свій час присвячувати навчанню.

Інтеграція освіти і науки є важливим фактором підвищення ефективності та якості вищої освіти, а відтак її конкурентоспроможності на європейському та міжнародному ринку освітніх послуг. Поєднання дослідницьких і навчальних програм у сучасному університеті є важливим принципом Болонського процесу і реалізується у декількох аспектах:

- підвищення якості навчання (навчання через дослідження);
- отримання ВНЗ альтернативних джерел прибутку;
- перехід до “діалогового” процесу навчання (реалізація моделі “суб’єкт-суб’єкт” у взаємовідносинах “викладач – студент”);
- розширення можливостей працевлаштування для випускників ВНЗ, які брали участь у дослідницьких проектах на замовлення суб’єктів різних секторів економіки (державного, підприємницького чи неприбуткового).

Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти та бажаючих вступити до вищих навчальних закладів здійснюється більше як у 150 країнах світу та характеризується розмаїттям підходів. У багатьох країнах свідоцтво про повну загальну середню освіту видається на основі кінцевого іспиту, який проводить зовнішня інститу-

ція, зокрема в Чехії, Франції, Ірландії, Угорщині, Австрії, Португалії, Словенії, Словаччині, Фінляндії, Румунії та ін. У деяких країнах свідоцтво видається на основі кінцевого іспиту й оцінок, отриманих протягом року або кількох останніх років (Бельгія, Данія, Німеччина, Греція, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Польща, Велика Британія, Ісландія, Норвегія, Болгарія та ін.).

На сьогодні розвиток дистанційної освіти в Україні поки що відстає від світового і європейського рівня, залишаючись переважно у сфері спеціалізованих курсів за окремими напрямками (мовні, бухгалтерські тощо), а на рівні вищої освіти — у зародковому стані в компетенції окремих ВНЗ. Водночас спостерігається значне збільшення кількості студентів ВНЗ в Україні. За період 1990–2007 рр. кількість студентів вищих навчальних закладів зросла в Україні більш ніж у 1,7 раза. Це призводить до перевантаженості викладацького складу, нестачі навчальних аудиторій та інших ресурсів, що викликає неминуче зниження якості освітніх послуг.

В Україні здійснюються певні кроки задля інтеграції науки й освіти. Заслуговує на увагу й поширення досвіду Міжрегіональної академії управління персоналом (Телеуніверситет), Київського національного університету імені Тараса Шевченка, фізико-математичного факультету Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”, Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Науково-

освітнього центру Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України і деяких інших центрів науки й освіти. В останні роки суттєво розширилася участь учених Академії наук у викладанні в університетах, а також у підготовці нового покоління підручників, зокрема тих, що відповідають вимогам Болонського процесу. В Україні розроблено і затверджено Державну цільову науково-технічну та соціальну програму “Наука в університетах” на 2008–2012 рр.

На жаль, справжньої науки в приватних і державних закладах поки що явно недостатньо. Із 351 ВНЗ III–IV рівнів акредитації тільки у 164 проводяться певні наукові дослідження. Вітчизняні науковці опублікували в міжнародних журналах близько 4 тис. статей, у той час як поляки — 17 тис., ізраїльтяни — 14 тис., росіяни — 23 тис., британці — 100 тис. статей. В Україні 93 університети мають статус національних, а поки що немає в них жодного лауреата Нобелівської премії, тоді як в одному Массачусетському університеті їх більше тридцяти.

У 2008 р. в Україні було проведено зовнішнє незалежне оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів. У цілому кампанія пройшла успішно, про що свідчить дуже невеликий відсоток апеляцій, поданих учасниками тестування. На розгляд апеляційної комісії Українського центру оцінювання якості освіти надійшло 2820 заяв, що становить 0,28 % від усієї кількості тестувань під час основної сесії (997 897 тестувань з 11-ти предметів). У світовій практиці вважається при-

йнятним показник апеляцій до 1 % від кількості тестувань. Зважаючи на висновки технічної та предметної експертизи виконання тестових завдань, 2808 учасникам відмовлено в задоволенні апеляційної заяви щодо результатів зовнішнього незалежного оцінювання, 12 учасникам рішенням апеляційної комісії результати підвищено (0,0012 % від усіх тестувань).

Результати соціологічних досліджень, проведених після завершення зовнішнього оцінювання, підтверджують те, що переважна більшість населення України його сприйняла позитивно.

Разом з тим тестування 2008 р. виявило проблеми за наступними напрямками: нормативно-правове забезпечення, організаційна структура системи зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти, процедура реєстрації учасників, підготовка тестових завдань, стимулювання педагогічних і науково-педагогічних працівників, які залучаються до проведення зовнішнього незалежного оцінювання, джерела отримання громадянами інформації, співпраця Українського та регіональних центрів оцінювання якості освіти з органами управління освітою та загальноосвітніми і вищими навчальними закладами.

Висновки і пропозиції

Розвиток системи дистанційної освіти через Інтернет-ресурси в Україні вимагає розробки і прийняття відповідної концепції, на основі якої повинна бути створена програма на наступні роки, в якій потрібно передбачити виконання таких за-

- здійснення нормативно-правового, організаційного, науково-методичного, інформаційно-телекомунікаційного, матеріально-технічного, кадрового, економічного та фінансового забезпечення системи дистанційного навчання;
- удосконалення структури в системі дистанційного навчання шляхом розширення мережі її центрів;
- забезпечення контролю якості в системі дистанційного навчання за рахунок впровадження в практику експертизи курсів і технологій дистанційного навчання;
- забезпечення професійної підготовки та психологічної підтримки окремих груп населення, зокрема безробітних, громадян з особливими потребами, військовослужбовців строкової служби тощо.

Література

1. *Основи нових інформаційних технологій навчання: посібник для вчителів* / Ю. І. Машбиць, О. О. Гокуль, М. І. Жалдак та ін. / За ред. Ю. І. Машбица / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. — К.: ІЗМН, 1997. — С. 184.
2. *Талызина Н. Ф.* Технология обучения и её место в педагогическом процессе // Современная высшая школа. — К.: Логос, 1997. — Т. 1. — С. 18.
3. *Електронне навчання студентів* [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт ЮНЕСКО. — Режим доступу: <http://www.UNESCO.org/education/information/wer/index/htm>